

tohu, arā, ko Pipiri, ko Hōngongoi, ko Here-turi-kōkā, inā hoki, ka tau mai ana te hōtoke, mā te piri tahi, mā te hōngongoi rawa tātou e ora ai.

Ia tau, kei konei māua ko taku anuanu ki te makariri e whakaaro ana e kore pea e hāngai mai ēnei ingoa ki te takurua i tēnei tau, i te mea kei te mahana tonu te whenua, kāore anō i tino ngau mai te māeke. Engari eke rawa ki te Tahi o Pipiri, ehara, kua wiri anō te tinana, me te whakaae o māua ko kauwae kekekeke, āe, inā kē te hāngai o ēnā ingoa.

Heoi i oti, kāore e taea te aha, atu i te ū ki te whakaaro he huri tā tēnei mea, te wā, ā, ā tōna wā rā anō hoki atu anō ai te takurua ki te pae o maramataka, ka tau kē mai ko ngā waewae o Rehua.

Kāore noa iho i tino nui ngā kaupapa hou hei whakaatu i te Muka i tēnei o ngā tānga, i te mea ko ngā tino kōrero mō te Tau o te Reo Māori, kua oti kē te kōrero i tā mātou hautaka hou, a “He Taonga te Reo”. Tata tonu mātou ka whakakotahi i ēnei tuinga e rua, mō tēnei tau noa iho nei. Engari i runga i te whakaaro o ētahi i te Taura Whiri me noho motuhake te Muka, i te mea kua aua atu te wā e haere ana tēnei o āna kaupapa, anei e puta motuhake tonu nei. Engari me te whakatau anō me kaha ake te noho mai o te wairua ngahau i roto i ngā kōrero, kei totohu noa iho tēnei waka kawē aro i te taumaha o ngā utanga.

Atu i tēnei, māu tonu e kite kua eke anō ki te wā e whakawāngia ai ēnei ngarangara kōrero a te Taura Whiri, kia mōhio noa ai mātou ki ngā hē, ki ngā aha noa iho o ēnei kōrero. He tari kāwanatanga kē hoki a te Taura Whiri, ā, kāore e taea tēnei mahi hōhā nei te karo. Nā reira, e inoi atu ana mātou kia aro mai koutou ki te rārangi pātai e mau atu nei.

ĀKENE HE KŌRERO TAKURUA

He nui ngā kōrero e rongorua ana māua ko taringa i tēnei, te Tau o te Reo Māori, e akiaki ana i te tangata kia kōrero Māori i ngā wā katoa, i ngā wāhi katoa. Me taku tino whakaae ki te ngako o ngā kupu. Ko wai ka whakahē i te karanga kia noho kahurangi mai te reo Māori i roto i ngā mahi, i ngā mahara o tēnā, o tēnā, huri te motu, i āiane, ā, mau ake nei.

Engari ahakoa te tika o tēnei whakaaro, kua āhua kōroiroi haere nei a roto i te āhua o tā tātou whakatinana i ēnei kupu, kei riro noa iho te wairua o te reo Māori i te wā tonu e whakapau kaha ana tātou kia mau tonu. Whēnei i te kore kite i te ngahere, i te mahi a te rākau.

Nōku noa iho ēnei whakaaro, ka mutu, ka pai kē hoki mēnā ka poua mai he kōrero e āta whakaatu ana i te pōhēhē o ēnei kōrero, hei whakamahea ake i ōku nei māharahara tuatahi, hei whakauru anō hoki ki te Muka hei pānui mā ētahi atu.

Ki a au nei, ko te mate nui i ēnei rā, e warea ana tātou ki ngā kaupapa e ōrite ai te mana o te reo Māori ki te mana o te reo Pākehā. Anei taku tino pātai, ko tēnei: E whakapono ana anō tātou he mana motuhake tō te reo Māori? Mēnā e āetia ana tēnei, he aha tātou e rikarika nei kia haere ngātahi te reo Māori me te reo Pākehā?

Ki te huri ake te titiro ki te ao o Tāne, ehara, kei reira te tini, te mano o ngā manu. Ko te toroa tēnā, ko te korimako tēnā, ko te takahē tēnā. Kei te toroa ōna ake pūmanawa, tōna anō ātaahua. He whērā anō te korimako me te takahē. Engari kāore tātou e pōuri i te kore rere o te takahē, i te kore korihi o te toroa, i te kore mumura mai o te korimako. Nā reira he aha tātou e whakamomori nei kia ōrite ngā mahi ka taea e te reo Māori ki ērā ka taea e te reo Pākehā?